

YER VE DURUM TARİFİNDE KULLANILAN GENEL TERİMLER (anatomia generalis)

- ventralis (karın tarafı)-dorsalis (sırt tarafı ile ilgili olan)
- cranialis (baş tarafı)-caudalis (kuyruk tarafı ile ilgili olan)
- rostralis (burun/gaga tarafında olan)
- Longitudinalis (uzunlamasına olan)
- Axialis (vücudun uzun eksenini boyunca uzanan/vertikal)
- dexter (sağ)-sinister (sol)
- intermedius (iki şey arasında olan)
- internus (iç)-externus (dış)
- superficialis (yüzeyel)-Profundus (derin olan)
- medialis -(içte olan)-lateralis (dışta olan)
- proximalis (vücut merkezine yakın olan)-distalis (vücut merkezinden uzak olan)
- radialis (radius ile ilgili olan)-ulnaris (ulna ile ilgili olan)
- tibialis (tibia ile ilgili olan)-fibularis/peronealis (fibula ile ilgili olan)
- Palmaris/volaris (avuç içi ile ilgili olan)-dorsalis (el sırtı ile ilgili olan)
- plantaris (ayak tabanı ile ilgili olan)-dorsalis (ayak sırtı ile ilgili olan)
- centralis (merkezde olan)-periphericus/periferalis (çevrede olan)
- frontalis (kafanın önünde olan)-occipitalis (kafanın arkasında olan)
- flexor (büken/açıyı daraltan)-extensor (geren/açıyı genişleten)

İsimleri niteleyen sözcüklere SIFAT denir. Türkçe'de sıfatlar isimlerin önünde yer alır. Latince'de ise sıfatlar isimlerden sonra gelir. İsimle beraber sıfat da çekilir. Sıfatların anlamı dereceler halinde arttırılabilir.

Pozitif:

Longus (uzun)

Latus

Brevis

Komperatif: Üstün

Longior (daha uzun)

Latior

Brevior

Süperlatif: En üstün

Longissimus (en uzun)

Latissimus

Brevissimus

Sıradışı sıfatların derecelenmesi:

Pozitif:

Parvus

Magnus

Komperatif:

Minor

Major

Süperlatif:

Minimus

Maximus

CİNS

Bazı dillerde olduğu gibi Latince'de de her ismin bir cinsi vardır.

Bir isim hangi cinsten ise, onu niteleyen sıfatın da aynı cinsten olması gerekir.

Masculinum (erkek)

Magnus

femininum (dişi)

olabilir
magna

neutrium (tarafsız)

magnum

Lügatlarda (magnus, -a, -um) şeklinde geçer.

M. adductor magnus

V. saphena magna

For. magnum

Tüm sıfatlar aynı şekilde olmaz

Brevis, brevis, breve (brevis, -e)

Sıra gösteren sayı sıfatları :

Primus : Birinci

Secundus : İkinci

Tertius : Üçüncü

Quartus : Dördüncü

Quintus : Beşinci

Sextus : Altıncı

Septimus : Yedinci

Octavus : Sekizinci

Nonus : Dokuzuncu

Decimus : Onuncu

Undecimus : Onbirinci

Duodecimus : Onikinci

Tekil sözcüklerin çoğul yapılması:

Sonu **is** ile biten sözcükler çoğul yapılırken, sözcüğün sonundaki **is** kaldırılır, yerine **es** getirilir.

Tekil

Anastomosis

Epiphysis

Canalis

Unguis

Çoğul

Anastomoses

Epiphyses

Canales

Ungues

NİCELİK HALİ

Türkçe dekine oldukça benzer, ancak farklı olanları da vardır.

Tıp biliminde kullanılan sadece

Yalın hali.....Nominativus (N)
-in hali..... Genetivus (G) tur.

Bir kelimenin değişmeyen kısmına KÖK, değişen kısımlarına da TAKI (veya HAL TAKISI) denilir.

(N)

Os breve (kısık kemik)

Humerus (kol kemiđi)

Femur (uyluk kemiđi)

(G)

Ossis brevis (kısık kemiğin)

Caput humeri (kol kemiğinin başı)

Caput femoris (uyluk kemiğinin başı)

ÖN EKLER

Mono-	: Monosinaptik
Di-	: Digastricus
Tri-	: Triceps
Para-	: Paraumbilikal
Meta-	: Metakarpal
Hyper-	: Hiperekstensiyon
Anti-	: Antitragus
Inter-	: Intercondylaris
Epi-	: Epicondylus
Hypo-	: Hypothalamus

VURGU:

İki heceli kelimelerde vurgu ilk heceye, üç hecelilerde orta heceye
ve
çok hecelilerde sondan bir önceki heceye vurgu yapılır.

Pulmo : PULmo
Corpus : KORpus
Dorsum : DORsum
Mentum : MENTum
Longum : LONgum
Rectum : REKtum
Ductus : DUKtus

Lobulus : LoBULus
Distalis : DisTALis
Extensor : EksTENSor
Tempora : TemPORa
Canalis : KaNALis
Cavitas : KaVITas
Ureter : UREter

Metacarpus : MetaKARpus
Abdominis : AbdoMINis
Temporalis : TempoRALis
Submandibulare : SubmandibuLARe
Cavernosus : KaverNOZus
Cartilago : KartiLago

İSİMLENDİRME

1- Fonksiyonuna göre

Abductor, flexor, extensor gibi

2- Şekline göre

Triangularis, digastricus gibi

3- Pozisyonuna göre

Superficialis, Profundus, intermedius gibi

4- Bulunduğu bölgeye göre

Pectoral, abdominal, dorsal, ventral gibi

5- Benzerliğine göre

Coracoideus, deltoideus, pisiformis gibi

6- Hacmine göre

Magnus, minor, major gibi

Origin of sella turcica

M. Erdem GÜLTİKEN¹

Şule OSMANAĞAOĞLU²

University of Ondokuz Mayıs, Faculty of Veterinary Medicine, Samsun – TÜRKİYE

¹Department of Anatomy

²Department of Veterinary History and Deontology

Sedella (saddle) in Latin comes from the word "sedeo" or "sedere" which means "to sit"
Sella in fact meant chair or stool without support for the back.

- Horse was an indispensable part of the life of Turks since ancient times. It can be concluded from the proverbs that horse was the most important thing of Turks: Byword "Horse, woman, gun" shows that horse was important as wife and weapon as.

Turks used saddle not only during war but also ceremonies and sport events

- Turkish saddle is an anatomical structure located on the cerebral surface of the basisphenoid and consisted of dorsum sellae and hypophysial fossa for hypophysis.

Since fossa hypophysialis (seat of the saddle) and dorsum sellae (back of the saddle) together resemble the saddle used by Turks, it is called as sella turcica (Turkish saddle) by anatomists

- Vesalius (1514-1564) is the first anatomist who described the anatomical structure forming sella turcica; but did not use the term "sella turcica".
- "Sella turcica" was defined in Blancard's Dictionary in 1693.
- The first legal text consisting of the term "sella turcica" in anatomical terminology is Basel Nomina Anatomica (B.N.A) dated 1895. This nomenclature was not applicable to domestic animals because the terms of direction were based on the erect position of the human body.
- A committee on veterinary anatomical nomenclature was established in 1895 by the VIth International Veterinary Congress in Bern. This committee secured the adoption of its nomenclature by the VIIth International Veterinary Congress in Baden-Baden in 1899. Unfortunately, it was never printed and was not distributed internationally.
- In 1923 the American Veterinary Medical Association published **Nomina Anatomica Veterinaria** based on the B.N.A. and prepared by a committee. The term of "sella turcica" was used this nomina.

- Avar and Hun Turks started using saddles in 3rd century BC.
- Turkish saddle is an important invention of riding field providing raiders movement and maneuver capabilities. Only the saddles used by Turks had high back while Romans and Greeks used a cover tied on to the back of horse.

Ottoman soldiers used saddle on miniatures describing Mohaç War (Hünername, 1584)

The term "sella turcica" is still being used in terminology both veterinary and human medicine

Anonym (1584): Hünername. (http://osmanlisanafi.com/popup/miniyatur_8.jpg [30.06.2006]) © Erik, N. (1978): Veteriner Tarihi. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yayınları No: 352. © Garrison D., Hast M. (2003): On the Fabric of the Human Body. An annotated translation of the 1543 and 1555 editions of Andreas Vesalius' De Humani Corporis Fabrica. Northwestern University Evanston, IL USA. (<http://vesalius.northwestern.edu/fash.html> [30.06.2006]) © Getty, R. (1975): Sisson and Grossman's The Anatomy of the Domestic Animals, 5th ed., vol. 2. W.B. Saunders Co., Philadelphia, London, Toronto © Muflier, S. (2006): Sella turcica. Childs Nerv Syst. 22:333 © Nomina Anatomica Veterinaria (2005). World Association of Veterinary Anatomists.

SAYILAR

- 1- Primus, -a -um
- 2- Secundus
- 3- Tertius
- 4- Quartus
- 5- Quintus
- 6- Sextus
- 7- Septimus
- 8- Octavus
- 9- Nonus
- 10- Decimus
- 11- Undecimus
- 12- Duodecimus
- 13- Tertius decimus

KISALTMALAR

a.: arteria (tekil)
aa.: arteriae (çoğul)
ant.: anterior veya
anteriorius
art.: articulatio
can.: canalis
caud.: caudalis, -le
cran.: cranialis, -le
dist.: distalis, -le
dors.: dorsalis, -le
ext.: externa, -us
fac.: facies
ggl.: ganglion (tekil)
ggl.: ganglia (çoğul)
gl.: glandula (tekil)
gll.: glandulae (çoğul)
gr.: grekçe
inc.: incisura
inf.: inferior veya inferiorius
int.: internus, -a, -um
Iat.: latince

lig.: ligamentum (tekil)
ligg.: ligamenta (çoğul)
m.: musculus (tekil)
mm.: musculi (çoğul)
med.: medialis, -Ie
n.: nervus (tekil)
nn.: nervi (çoğul)
nuc.: çekirdek
obl.: obliquus, -a, -um
ör.: örnek
post.: posterior veya posteriorius
pl.: plural
proc.: processus
Prof.: Profundus, -a, -um
prox.: proximalis, -le
r.: ramus (tekil)
rr.: rami (çoğul)
sup.: superior veya superiorius
superfic.: superficialis, -le
transv.: transversus, -um
v.: vena (tekil)
vv.: venae (çoğul)
vent.: ventral, -lis

Bu kısaltmaların sadece terimlerin ilk kelimeleri oldukları zaman kullanılması uygundur. Terimlerin ortasında ya da son kısımlarda bulduklarında, bir önceki kelimenin cinsine göre farklı ekler alacağından, kullanıcıyı yanıltabilir.

Prof.Dr.M.Erdem GÜLTİKEN

ventrodorsal pozisyon

Prof.Dr.M.Erdem GÜLTİKEN

Prof.Dr.M.Erdem GÜLTİKEN

lateral pozisyon

Prof.Dr.M.Erdem GÜLTİKEN

Prof.Dr.M.Erdem GÜLTİKEN

dorsoventral yada sternal pozisyon

Prof.Dr.M.Erdem GÜLTİKEN

Anatomia comparativa veterinaria systematica

1. Yapısal sistemler
  - Vücut için temel iskelet ve transport sistemlerini içerir
2. Koordinasyon sistemleri
  - Vücut kontrol mekanizmasıdır
3. Visseral sistemler (İç organlar sistemi)
  - Vücuttaki genel işleyiş ile görevli temel fonksiyonel sistemlerdir: göğüs, karın ve pelvis boşlukları içerisinde bulunurlar

Yapısal sistemler

1. *Systema locomotorius* (hareket sistemi)
  - A- *Systema locomotorius passiva* (Pasif hareket sistemi)
    - a- *Chondrologia* (Kıkırdak bilimi)
    - b- *Osteologia* (Kemik bilimi veya iskelet sistemi)
    - c- *Arthrologia* (Eklem ve bağ bilimi)
  - B- *Systema locomotorius activa* (Aktif hareket sistemi)
Myologia (Kas bilimi)
2. *Integumentum commune*
(vücudu çevreleyen deri ve kıllar)
3. *Systema cardiovasculare, angiologia*
(Kalp ve damarlar sistemi)

Koordinasyon sistemleri

1. Systema nervosum (sinir sistemi)
2. Endokrin sistem

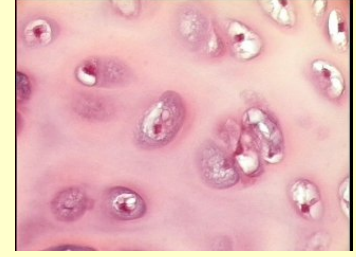

Visseral sistemler (İç organlar sistemi)

1. *Systema digestorium* (sindirim sistemi)
2. *Systema respiratorium* (solunum sistemi)
3. *Systema urogenitalis* (boşaltım ve üreme sistemleri)

Vücuttaki her sistem özel hücre gruplarının bir araya gelmesi ile oluşan dokulardan ve dokuların belli bir düzen içerisinde şekillendirdikleri organlardan oluşur

Chondrologia (Kıkırdak bilimi)

Kıkırdaklar;

- Eğilip bükülebilir, bıçakla kolay kesilir
- Sinir ve damardan yoksun
- Yarı sert yapıdadırlar * Perichondrium (kıkırdak zarı)

• Geçici (transitör) kıkırdak

“**Ossification**” - kemikleşme

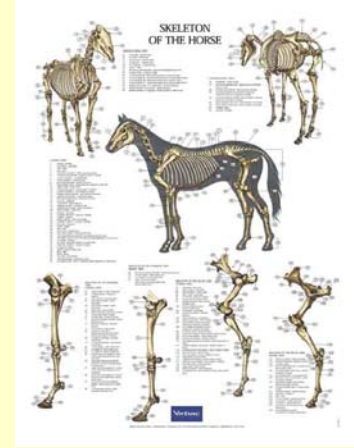
Chondroclast → osteoblast

• Daimi (permanent) kıkırdak

1. Tamamlayıcı kıkırdak
2. Eklem kıkırdağı
3. Organ kıkırdağı

Osteologia (Kemik bilimi)

İskelet sistemi;

1. **Destekleyicidir** - vücudu taşıyan, şekil veren iç destek (iskelet) sistemidir
2. **Lokomosyon** - üzerine bağlanan kasların yardımı ile hareket gerçekleşir
3. **Koruma** - etrafını çevrelediği hayati organları korur
4. **Depolama** - kalsiyum ve fosfor gibi esansiyel mineraller kemiklerde depolanır
5. **Kan yapımı** - kemik iliğinde bulunan haemopoetik dokular kan hücrelerini üretir

Kemiğin gelişimi

- **ossifikasyon** kemikleşme sürecidir

Bu süreç iki farklı tipte gelişir:

- İntramembranöz kemikleşme:

Embryonal bağ dokudan kıkırdak dokuya dönüşmeden doğrudan kemik dokusu gelişir. Bazı yassı kafa kemikleri bu şekilde gelişir.

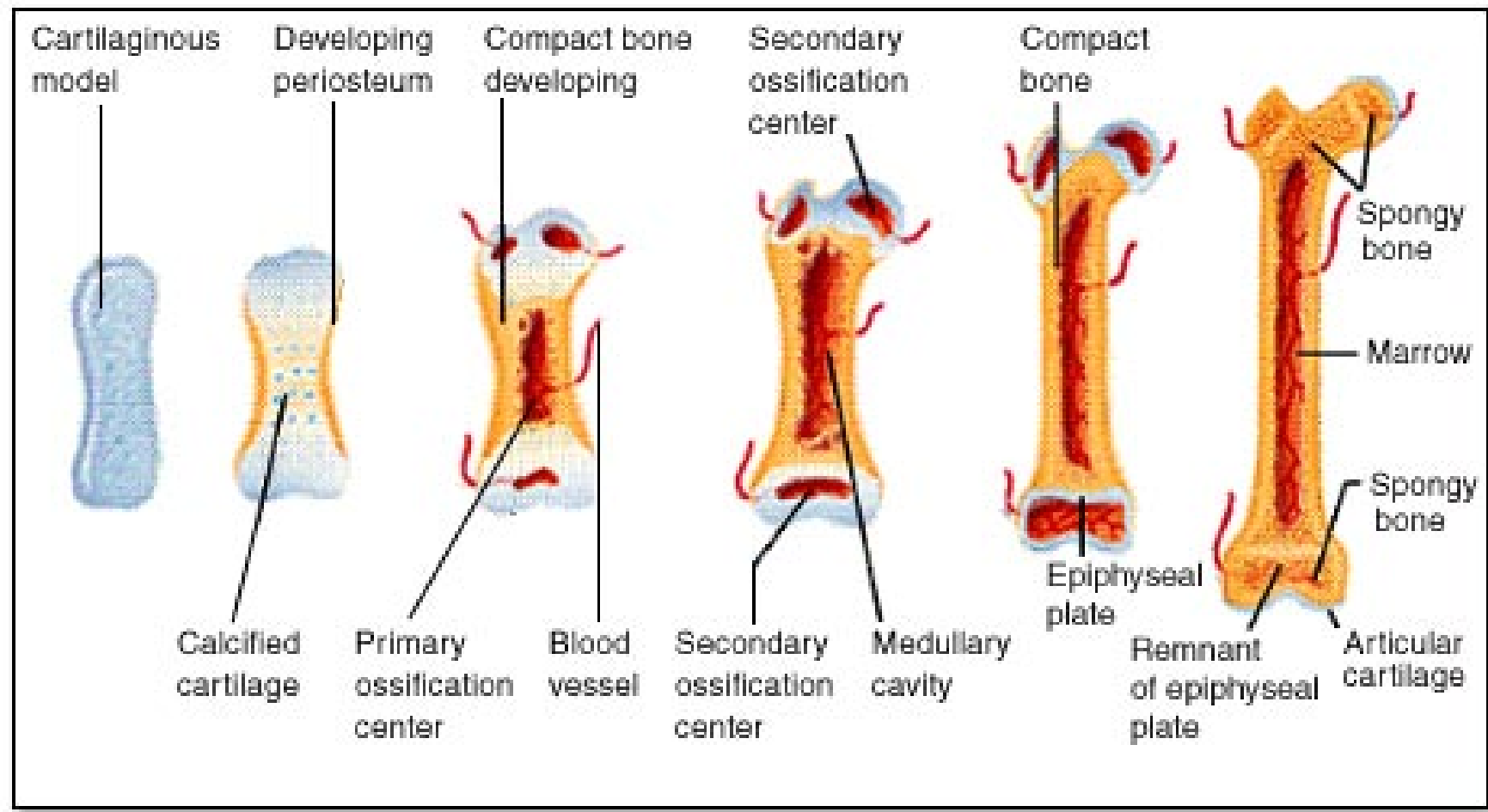
- İntrakartilaginöz kemikleşme:

Bağ doku kemik taslağı önce kıkırdak dokuya daha sonra kemik dokusu şekline geçer.

Endokondral kemikleşme (kısa kemiklerde)

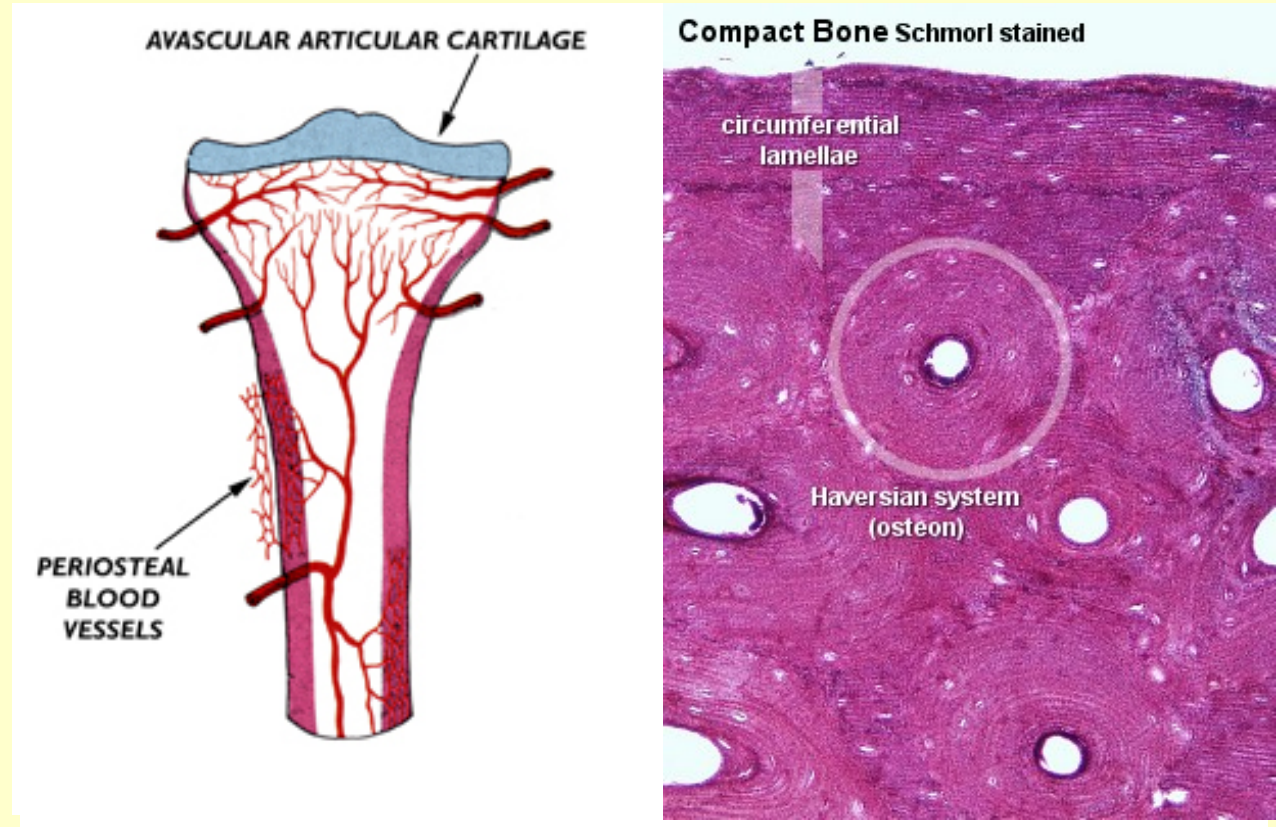
Perikondral kemikleşme (uzun kemiklerde)

- **Osteoblast:** yeni kemik hücrelerinin üretilmesinden sorumlu hücreler
- **Osteoclast:** kemik hücrelerinin yıkılmasından sorumlu hücreler

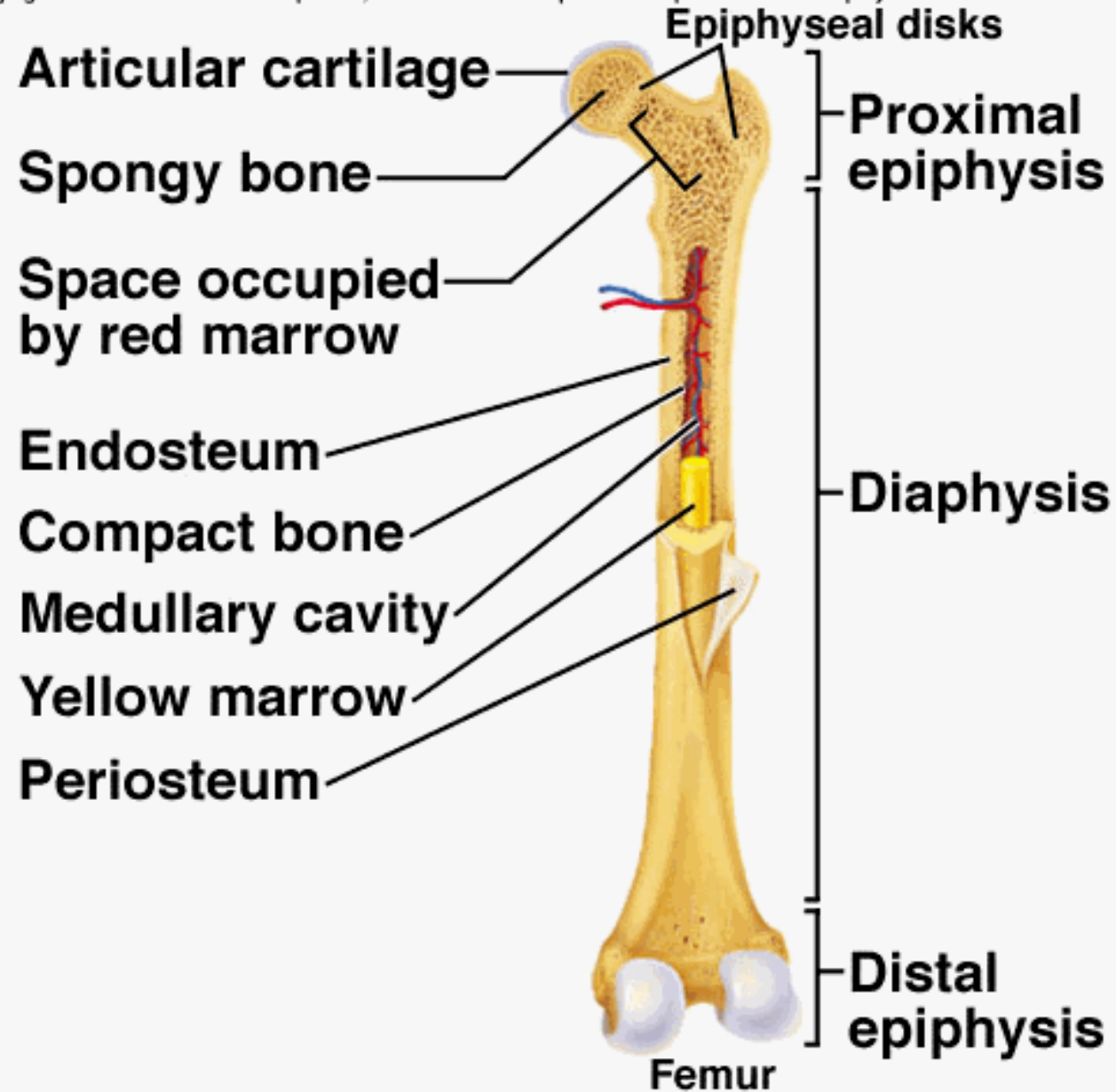
Kemik dokuda restorasyon ve reorganizasyon

- Osteoclast
- Osteoblast
- Havers kanalları
- Foramina nutritia
- Senil osteoporozis yada osteopenia

Long Bone

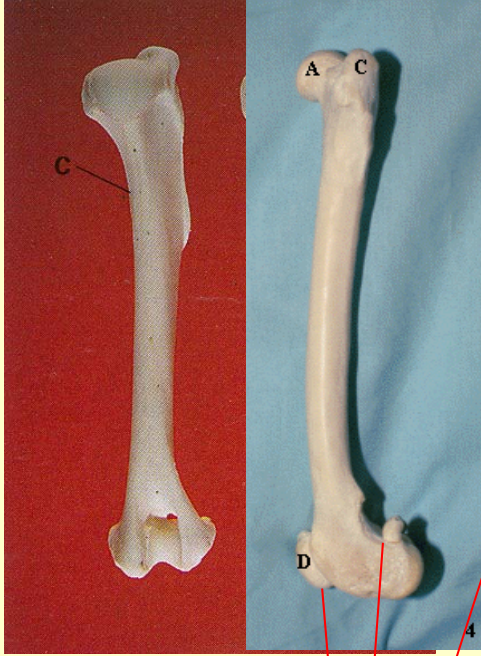
Kemiklerin Şekil ve yapısı

- Kemikler Őekillerine göre:

1. Ossa longa (uzun kemikler)
2. Ossa brevia (kısa kemikler)
3. Ossa plana (yassı kemikler)
4. Ossa irregulare (düzensiz kemikler)

Bazı özelleŐmiŐ kemikler

1. Ossa sesamoidea (susam veya kiriŐ kemikleri)
2. Os pneumaticum (hava taşıyan kemikler)
3. Organ kemikleri

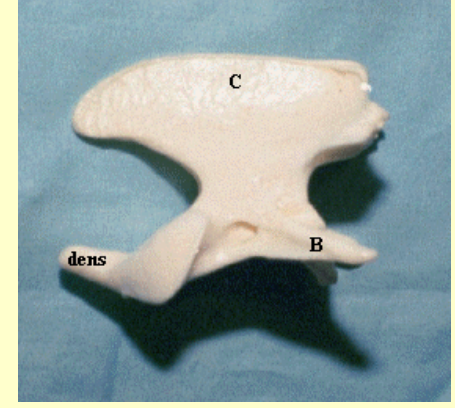
Ossa longa

Ossa brevia

Ossa plana

Ossa irregulare

Ossa sesamoidea

Organ kemikleri
(os penis)

- "Kedimle oynarken, kimin kimle eđlendiđini kim bilebilir ki?"

Montaigne (1533-1592)

Teşekkürler...

